

TÖRTÉNELEM – EMELT SZINT

2023. december 31-ig

A vizsgán használható segédeszközök

írásbeli: a vizsgázó biztosítja: középiskolai történelem atlasz – csak a II. részhez

az intézmény biztosítja: termenként három helyesírási szótár

szóbeli: az intézmény biztosítja: középiskolai történelem atlasz

A vizsga leírása

Írásbeli vizsga 240 perc

Feladatsor: 100 pont (I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok megoldása – 50 pont – 100 perc; II. Szöveges (kifejtendő) feladatok megoldása – 50 pont – 140 perc)

Az értékelés a központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. A feladatlap háromféle típusú kifejtendő feladatot tartalmaz:

1. Rövid feladatot, amelyet kb. 110-130 szóban (kb. 14-18 soros) szerkesztett szövegben kell megoldani.
2. Hosszú feladatot, amelyet kb. 240-290 szóban (kb. 30-36 soros) szerkesztett szövegben kell megoldani.
3. Komplex feladatot (amely irányulhat például valamely, több korszakon átívelő történelmi probléma bemutatására, vagy azonos korszakban párhuzamosan zajló magyar és egyetemes történelmi események összehasonlítására, vagy két különböző korszak eseményeinek összevetésére), amelyet kb. 290-340 szóban (kb. 36-42 soros) szerkesztett szövegben kell megoldani.

A szöveges (kifejtendő) feladatok értékelési kritériumai:

Rövid feladat	Hosszú feladat
Feladatmegértés	Feladatmegértés
Tájékozódás térben és időben	Tájékozódás térben és időben
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása
Ismeretszerzés, források használata	Ismeretszerzés, források használata
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Ha a feladatmegértésre 0 pontot kap a vizsgázó, akkor a feladatot a további szempontok szerint nem értékelhető, összpontszáma is 0 pont.

Szóbeli vizsga 20 perc (a témaköröket a vizsgabizottság határozza meg)

A vizsgázó vázlatot készíthet, amelyet tétele kifejtése közben használhat. A tételt a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie.

Témakörök az érettségi vizsgán

Az athéni demokrácia működése a Kr.e. 5. században.

Julius Caesar egyeduralkodói kísérlete.

Octavianus hatalomra jutása és a principátus Augustus idején.

A görög-római hitvilág.

Az antikvitás kiemelkedő kulturális emlékei. A zsidó vallás fő jellemzői.

A kereszténység kialakulása és főbb tanításai. A kereszténység államvallássá válása.

Az ókori keleti civilizációk vallási és kulturális jellemzői.

A görög filozófia kimagasló képviselői (Platón, Arisztotelész).

A hűbériség és a jobbágyság jellemzői. Az uradalom és a mezőgazdasági technika.

A Frank Birodalom történetének főbb állomásai.

A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői.

A legfontosabb szerzetesrendek jellemzői (pl. bencések, kolduló rendek).

Hitélet és vallások (pl. keresztény, zsidó) – együttműködés és konfliktusok.

A középkori város és a céhes ipar.

A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban.

Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai.

Az Oszmán Birodalom kialakulása és főbb jellemzői.

A román és gótikus építészet; a reneszánsz kultúra. Művelődés és írásbeliség a középkorban.

A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás. A honfoglaló magyarság életmódja.

Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége.

Az új rend megszilárdulása Szent László és Könyves Kálmán idején.

Az Aranybulla.

A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején.

A középkori magyar állam megerősödése I. Károly idején.

I.(Nagy) Lajos törvényei és az Anjou-kori társadalom. Zsigmond király külpolitikája.

Hunyadi János törökellenes harcai.

Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája.

A földrajzi felfedezések és a kapitalista gazdaság jellemzői.

A 16-17. századi gyarmatosítás és a világgazdaság kialakulása.

A lutheri és kálvini reformáció. A katolikus megújulás. A barokk stílus jellemzői.

Az alkotmányos monarchia jellemzői Angliában.

A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában.

Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya.

Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században (harmincéves háború, spanyol örökösödési háború, osztrák örökösödési háború, hétéves háború).

A felvilágosodás eszmerendszere és főbb képviselői források alapján.

A mohácsi vész és az ország három részre szakadása. A várháborúk (1541-1568).

A három országrész berendezkedése.

Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete.

Bethlen Gábor fejedelemsége.

A hazai reformáció és a barokk kulturális hatásai. Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon.

Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról.

A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei.

Demográfiai és etnikai változások a 18. században. Mária Terézia és II. József reformjai.

Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának alapkérdései.

A napóleoni háborúk fordulópontjai. A nagyhatalmi együttműködés céljai és rendszere a bécsi kongresszus nyomán.

A korszak főbb eszmeáramlatainak (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus) jellemzői.

Az egységes Németország létrejötte és nagyhatalommá válása.

Gyarmatok és gyarmattartók a 19. század közepétől az első világháborúig.

Az ipari forradalmak társadalmi hatásai (demográfia, életmód, nők helyzete)

A szövetségi rendszerek kialakulása.

Az ipari forradalmak legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés), néhány találmánya és a gyáripar kezdetei.

A reformkor fő kérdései, Széchenyi és Kossuth reformprogramja.

A nemzeti eszme a reformkorban.

A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése.

A pesti forradalom eseményei, az áprilisi törvények.

A szabadságharc főbb katonai és politikai eseményei.

Népek, nemzetiségek (pl.: németek, zsidók, szlávok) szerepe a forradalom és szabadságharc eseményeiben.

A kiegyezéshez vezető út. A kiegyezés tartalma és értékelése.

Gazdasági változások a dualizmus korában.

A magyar polgárosodás társadalmi, gazdasági jellegzetességei, sajátosságai.

Népek, nemzetiségek (pl.: zsidók, németek) szerepe a modernizációban. Etnikai viszonyok és a nemzetiségi kérdés a dualizmus korában.

A polgári állam kiépülése Magyarországon (közigazgatás, közegészségügy, iskolahálózat).

Budapest világvárossá fejlődése. Társadalmi és életmódbeli változások a dualizmus korában.

Egyenlőség és emancipáció.

Az első világháború (hadviselő, frontok, a háború jellege). Az első világháborút lezáró békerendszer.

Életmód és mindennapok a 20. század első felében. A világgazdasági válság és a New Deal.

Az olasz fasizmus jellemzői.

A náci Németország legfőbb jellemzői.

A kommunista ideológia és a sztálini diktatúra a Szovjetunióban.

A második világháború előzményei, kitörése és jellemzői. A holokauszt.

A második világháború főbb hadi és diplomáciai eseményei.

Magyarország az első világháborúban. Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság.

A trianoni békediktátum és következményei.

Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának legfontosabb lépései.

A válság és hatása: a belpolitikai élet változásai az 1930-as években.

A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika.

A magyar külpolitika a két világháború között.

A politikai rendszer főbb jellemzői.

Társadalmi, gazdasági, ideológiai kérdések.

Társadalmi rétegződés és életmód a húszas-harmincas években.

Az antiszemitizmus megjelenési formái és a „zsidókérdés” Magyarországon.

Magyarország a náci birodalom árnyékában. A területi revízió lépései.

Kállay Miklós miniszterelnöksége.

Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban.

Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel. A holokauszt Magyarországon.

A keleti és a nyugati blokk főbb politikai, gazdasági, társadalmi jellemzői, a hidegháborús szembenállás jellemzői.

Az ENSZ létrejötte, működése.

Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején (berlini válság, Korea, Kuba, Vietnam).

A gyarmati rendszer felbomlása Indiában.

A Kínai Népköztársaság létrejötte.

A közel-keleti helyzet összetevői, az izraeli állam.

A kétpólusú világrend megszűnése; a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése; Németország újraegyesítése.

Az Európai Unió alapelvei, intézményei és működése. Az európai integráció főbb állomásai (bővülés és mélyülés).

A globális világ gazdaság ellentmondásai. A tömegkultúra új jelenségei napjainkban.

Az egypárti diktatúra működése, a gazdasági élet és a mindennapok jellegzetességei a Rákosi-korban.

Magyarország szovjetizálása (1945-1949).

Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei; a megtorlás. A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései.

A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban, életmód és mindennapok.

A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások és az ellenzéki mozgalmak.

A rendszerváltozás főbb eseményei.

A piacgazdaságra való áttérés és következményei.

A közjogi rendszer átalakítása (1990-2011).

A határon túli magyarság 1945-től.

Demográfiai változások Magyarországon 1945-től.

A magyarországi romák története és helyzetének főbb jellemzői napjainkban.

Társadalmi rétegződés és társadalmi egyenlőtlenségek.

Nemzetiségek Magyarországon.

A szociális ellátórendszer fő elemei.

Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása, az állampolgári jogok, kötelességek.

A politikai intézményrendszer fő elemei (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, alkotmánybíróság, ombudsman, helyi önkormányzatok, az Alaptörvény).

A választási rendszer fő elemei.

A háztartás pénzügyei (adók és járulékok, pénzkezelési technikák, banki ügyletek).

A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek, a munkaviszony megszűnése.

Az állam gazdasági szerepvállalása.

A pénzpiac működése.

A vállalkozási formák, a vállalkozás alapítása és működtetése.